

Dolina Triglavskih jezer

Kraj čarobnega števila sedem

Dostop: Najhitreje in najlažje se k jezerom oziroma h Koči pri Triglavskih jezerih (1685 m) pride iz Bohinja. Prva smer pelje od Koče pri Savici (653 m) po izvrstno speljani, a dokaj zahtevni poti preko strme Komarče, stene, ki zapira Bohinj. Po uri in pol vzpona pridemo do najnižje ležečega triglavskega jezera, Črnega jezera (1294 m), čez naslednjo poldrugo uro pa nekoliko položneje do Dvojnega jezera, ob katerem je kočja. Od Savice torej 3 ure hoje. Pot se vije še naprej do drugih jezer. Smer čez Fužinske planine je nekoliko daljša. Iz Stare Fužine (546 m) pelje na pastirsko planino Blato (1147 m) gorska, 7 km dolga cesta. Z Blata se prijetna pot dviga čez Planino pri jezeru, Dedno polje (1560 m) in Ovčarijo (1660 m) na sedlo Štapce (1851 m), od koder se spusti h koči; 3 ure hoje in pol. Planinec lahko prespi v Koči pri Triglavskih jezerih (odprta od konca junija do začetka oktobra, ob koncih tedna je običajno prenapolnjena) ali pa v sosednjih kočah: v Koči na Planini pri jezeru, Domu na Komni, Koči pod Bogatinom ali Zasavski koči na Prehodavcih (2,5 ure od Dvojnega jezera).

Naravne lepote

Zgodovinsko-kulturne znamenitosti

Smaragdna ogrlica sedmih Triglavskih jezer, položena po osem kilometrov dolgi, ledeniško izdolbeni dolini visokogorskega krasa, je svet samote, ki se v soncu smehlja, v megli pa je gluhi in neodziven. Sredi visokih gorskih grebenov, skalnih skladov, škrapelj, lašt in plati si triglavske vode iščejo in dolbejo podzemno ožilje. Kjer so kotanje zasute s kamnitim drobirjem in naplavino, se zbirajo v jezera. Ta

Pogled s Tičarice na Dvojno jezero

se z zelenomodrimi očmi ozirajo nazaj h goram, kakor bi vedela, da lahko odtekajo le navzdol in da bodo iz svojih temnih porodnih strug kmalu odbučala v orjaški slap Savica. Izjema je pri tem samo prvo jezero, imenovano Jezero pod Vršcem (1991 m), ki se ledu in snega praviloma znebi šele na začetku julija, zato ga pomladni pohodnik težko opazi, čeprav je razmeroma veliko (110 m v dalj, 80 m v šir); odteka v Sočo in Jadran. Med tem jezerom in naslednjim, Mlako v Laštah, ki

leži na višini 1994 metrov nad morjem, je razvodnica. Od nje si sledijo »črnomorska« jezera, poleg Jezera v Laštah še Rjavo jezero (2006 m), Zeleno jezero (1998 m), Jezero pod Vršaki (2004 m), Veliko jezero ali Jezero v Ledvicah (to največje, ki leži na višini 1830 m, je dolgo 300 m, široko 120, globoko pa do 14 m), Dvojno jezero (1676 m) in Črno jezero (1294 m). Jezer je torej osem, vendar je bilo pri njihovem oštevilčenju eno spregledano, verjetno tisto v Laštah, ki včasih presahne, še preden se sneg stali. Zato ima območje tudi staro ime Dolina sedmerih jezer.

Dolina je velika radoživa učilnica geografije, geologije in biologije, je očarljivi eldorado planincev. Prvo kočo, pravzaprav zavetišče, je tu leta 1785 postavil botanik Karel Zois plemeniti Edelstein, Žigov mlajši brat, ki se je sicer izvolil izraziti, da je dolina odurna kamnita puščava, vendar je imel tako močno naravoslovno žilico, da je v slavo botaniki znal premagati svojo plemenitaško vzvišenost. Ta ljubezniva veda je bila v 18. stoletju še posebno čislana. V skalnih razpokah je Karel našel prelepo endemično rastlino slovenskih Alp iz rodu zvončic, ki je dobila po njem ime zoisova zvončica, *campanula zoysii*. Bledo moder, ozek, cevast, ob ustju dlakav cvet pa ni edina

Dvojno triglavsko jezero
s planinsko kočjo in Lepim
špičjem v ozadju

očarljiva lepotija poletne flore v dolini. S svetlih balkonov, iz sipkega gruščca, iz komaj zaznavnih meli v skalnih razpokah se smehljajo stotine vrst triglavskih rož, sami čudeži narave in lepote, ki pa se v resnici bojujejo za preživetje, in to na življenje in smrt, recimo belocvetna vrsta maka, nežni julijski mak. Mogoče pa se je nežni, rano umrli Karel bal za žareče cvetove na zelenih blazinah sredi kamnitih puščav. Njegovo srce je končno zmoglo ljubiti samo mali svet gora, ne tistega velikega, ki utegne res biti oduren; in njegov duh je užival v raziskovanju in opisovanju mlečne rose kamnokrečev, ozvezdij zvončic ali velese, ki se mrežasto oklepajo kamnov, pa kranjske lilije v eksploziji barv, vse tiste neštete oranžne in vijoličaste nasmehe cvetic.

To čudovito polje deviške znanosti se zdi na začetku vsakega poletja nedotaknjeno, živi zunaj knjig in herbarijev. A smo tudi taki, ki njegove centimetrske razsežnosti spregledujemo, da ne rečem tep-tamo. S svojim pustolovskim obstretom nas omamlja tisti veliki, ponekod res odurni alpski svet: špiki, stolpi, stene in grape ... secesija zvutih kamnitih skladov, skrivnostne živali, okamnele v starodavnem morju, ki je tu nakopičilo usedline; potresi, izginuli v neskončni

Veliko jezero ali Jezero
v Ledvicah, največje triglavsko
jezero. Pogled proti
Prehodavcem in Kanjavcu.

preteklosti, pa spet piš vetra v tihotah, trušč plazov in podorov, prelivajoči se akvamarin v Dvojnem jezeru, trepetav pobeg ledenih voda v globoke trebuhe Triglava; kamen v roki, izbran med milijoni kamnov, ki ti gleda v oči z vednostjo in vrednostjo milijonov let. Pa pritlikavi macesen, ki raste iz škraplje, triglavski bonsaj, veseli otročič v naročju oblega, mehkega materinskega kamna, ki se jeseni na daleč smehlja v žarečih barvah, sredi križemkražem mrko nagrbančenih žlebov, po katerih odtekajo snežnice in dežnice. Nikoli ne bo dosegel ponosne višine svojega macesnovega rodu. Tudi ko bo umiral, ne bo doživel dolgega umiranja viharnika. Bolj je podoben enodnevnemu metulju apolončku in rožici, ki mora samo sebe oprášiti. V viharjih je pohleven, v dežju je lakoten, v jeseni hvaležen sam sebi, da izgubi zlate šopke iglic, s katerimi bo nahranil mršavo mel, iz katere mu je pogajati. Škrateljček na škrapljah, čaren, morda čudežen.

Od leta 1924 je tu uzakonjen Alpski varstveni park, ki se je iz doline potem kot Triglavski narodni park hvalevredno razširil na večinski del vzhodnih Julijskih Alp. V parku ne smemo ničesar vzeti, utrgati, kaj šele uničiti; ničesar, kar smo prinesli, ne puščati v njem, razen odtisov čevljev. Odtisi številnih veselih in brezskrbnih planincev pa so v Dolini Triglavskih jezer utrdili veliko potk in stez. Na njih ni več sledov krivopetnic, pravljčnih belih žen, ki so še po prepričanju Zoisovih spremljevalcev živele v jezerski dolini in po kamnitih podih nad njo. Bolj kot Zlatorog, bajeslovna žival teh krivopetnic, zanima planince pivo zlatorog, ki ga v kočo tovorijo konji (pa tudi helikopter). Kaj bi s krivopetnicami, ki so hodile z nazaj obrnjenimi stopali, da bi zmedle zasledovalce? Koga bi zanimala ta nenavadnost? In kdo so sploh ta vilinska bitja? S kakšnim razlogom si jih je ljudstvo izmislilo?

Vede, naj poskušajo biti še tako ljubeznive, ne pojasnjujejo tega vprašanja. Na zanimiv možen odgovor pa sem naletel v neki knjigarini v Katmanduju, kjer sem v knjigi nepalskih pravljic bral o himalajskih krivopetnicah. Tudi tiste so živele na višavah, imele bajeslovno

Vrt divjih koz na območju Triglavskih jezer

Prijazno srečanje v bohinjskih gorah

Zvončica, imenovana po Karlu Zoisu, Žigovemu bratu

rogato žival in so varovale mladega lovca v dolini. Lovec je bil sirota, njegova ob porodu umrla mati pa je bila ena od krivopetnic. Vse ženske, ki so umrle pri porodih, so kot nesrečni duhovi blodile po gorah in skušale pomagati svojim osirotelim rojencem. Bog pa jim je obrnil stopala, da se ne bi več mogle vrniti v življenje.

Naše bogaboječe ljudsko izročilo je kdo ve kdaj izgubilo indoevropsko poreklo krivopetnic niti ne odgovarja, zakaj imajo tudi naše nesrečnice obrnjena

stopala. V legendah nepalskih Gurungov se je to poreklo ohranilo. Nekoč skupna pravljica je razklana. Himalajska je zgodba o duhovih, trentarskobohinjska je zgodba o zlatu. Azija in Evropa. Himalajski kozel še zmeraj varuje svoje vrtove pod skladi svetih gora, Zlatorog pa, razočaran nad človeškim pohleptom, je z rogovi svoje vrtove na Komni in v Dolini Triglavskih jezer razril. Morda pa je staro ime Dolina sedmerih jezer spomin nanj? Po Hipokratu, ki je baje rekel: Število sedem s svojimi skrivnimi krepostmi ohranja vse stvari v bivanju; omogoča življenje in gibanje: vpliva celo na nebeška bitja.

Kakorkoli morda tudi pusta in odurna, je ta dolina kraj hrepenenja vsake generacije. Kajti nekoč, pravi izročilo, bo v Dolini Triglavskih jezer zrasla jelka. Iz nje bo stesana zibka in v tej zibki bo ležal deček, ki mu bodo vilinska bitja spet darovala Zlatoroga in mu odprla bogastva doline. Kdo ne bi bil rad ta deček, se je vprašal že Kugy, romantik iz zlatih časov rojevanja slovenske planske kulture.

Kaj pa, če se je že rodil? Če je jelka že zrasla in bila zibka iz nje že stesana? Kaj, če ni bil tisti deček že Karel Zois (1756–1799), tisti najprej scrkljani najditelj zvončice, trajnejše od zlata?